

HERALDIEK

Wat betekent "heraldiek"?

Het is de wetenschap die zich bezighoudt met het ontstaan, de ontwikkeling en de betekenis van wapenschilden, alsook met het juist be- zoeneren en afbeelden ervan.

De wapenkunde is een beeldende kunst die ontstaan is in de midde- eeuwen. Heraldiek voort van HERAUT. Dit was de persoon die bij toernooien voor de uitnodiging en aankondiging van de ridders zorgde, en hun wapenuitrusting controleerde.

Bij het ontwerpen van wapens of blazoenen gaat men uit van histo- rische gegevens, kenmerken van één of ander beroep of van een bepaal- de strek.

In de loop van de 12e eeuw ontwikkelden de militaire herkenning: tekens zich tot een heraldieksysteem. Er kwamen regels voor de vorm, stand en de kleur.

Vóór het begin van de steekspelen werden de helmen, helmtekens, dekkleden en het wapen van de ridders tentoongesteld.

Het wapen werd op de wapenrok, paardendek, schouder- en halsschi- jes aangebracht.

Het schild was een teken van gezag, van oudsher het verdediging: wapen. De versiering ervan was heraldisch en in verschillende vorm: naargelang de periode en de landstreek, ingedeeld, zoals Frankische schilden, Noormannenschilden, enz.

Dekklede dienden om de felle zonnestralen op de helm te weren: braken ook de slag van een zwaardhouw; op deze helm manteltjes werd: wapen herhaald.

Op miniaturen, zegels, wapenboeken en graftomben beeldde men aa- vankelijk een ridder af in zijn gehele wapenrusting. In de 13e eeuw werd geleidelijk naar het schild overgeschakeld. Bij toernooien werd: boeken aangelegd waarin de ridders vermeld werden met hun wapenschi- den.

De HERALDIEK maakte zich stilaan los van de krijgstechniek en bleef in afbeeldingen voortbestaan; de wapens werden emblemen. Niet enkel de ridderklasse had een wapen doch ook de geestelijkheid, de delijke families en zelfs de derde stand of stadsbevolking volgden hun voorbeeld.

De heraldiek kan ingedeeld worden in:

- veld en stukken;
- schilddekking;
- tekens van rang en waardigheid;
- verdere uitwendige versieringen;
- het blazoeneren.

Het oppervlak van het schild noemt men veld en alles wat daarop aangebracht wordt heet in de heraldiek de stukken.

Van het veld worden de vorm, de verschillende plaatsen en de kleu- ren of emails besproken. Men heeft schilden met half-cirkelvormige on- derkant, accolade, vroeg-gotische schilden, enz. De plaatsen in het veld krijgen benamingen als schildhoofd, schildvoet, hart, enz.

De heraldiek kent 4 hoofdkleuren:

	<u>oude benamingen</u>
ROOD	KEEL
BLAUW	LAZUUR
ZWART	SABEL
GROEN	SINOPEL

en de twee metalen GOUD en ZILVER.

Het gebruik van natuurlijke kleur is van jongere datum.

In ongekleurde afbeeldingen zoals zegels en wapens in boeken, wor- den de kleuren aangeduid door bepaalde arceringen (zie voorpagina van ons tijdschrift). Veel systemen werden van oudsher door elkaar ge- bruikt. Enkele voorbeelden:

ROOD	: vertikaal gearceerd
BLAUW	: horizontaal gearceerd
GOUD	: gepunt
ZILVER	: niet gearceerd

Ook de schildverdeling dient nageleefd te worden. De schilden kun- nen verdeeld worden in kwartieren, kepersnede, enz., en verdere her- indelingen in geometrische nevenstukken. Verder zijn er de natuurlijke stukken zoals mensen, dieren, planten, e.a.

Veel wapens bevatten niet enkel een schild doch ook een schilddek- king zoals bv. een helm, helmteken of dekkleden.

De adel en gemeenten maken meestal gebruik van schildhouders, zo- dat het schild niet zweeft; voor Brugge bv. is dit een beer samen met een leeuw.

Ondergronden kunnen toegepast worden als een gemetselde vestings- wal, grasgrond, e.d. Er kan ook een lint met de wapenspreuk erop er onheen slingeren.

Een wapen dient korrekt te worden beschreven, dit noemt men het BLAZOENEREN. Als voorbeeld nemen we het erkend wapen van de heemkun- dige kring, aangenomen op 15 januari 1972 als oud wapenschild van de gemeente Knokke:

In beraadslaging der gemeenteraad dd. 11 november 1913 werd de wens uitgedrukt dat de gemeente een wapen zou kiezen. Een koninklijk diploma werd op 9 mei 1971 uitge- reikt. Naar eensluitend advies van de Heraldische Raad werd het wapen als volgt geblazoeneerd: "in goud, een roden keper, beladen met 3 zilveren schelpen en in de punt vergezeld van een duinkruisdistel in natuurlijke kleur." getek.

De Koning Albert

Veel vergissingen zijn echter reeds gebeurd bij het tekenen de wapenschilden. De distel staat niet op een duin, wat wel onlogisch is!

Op de prachtige stoelen, die zich in de raadszaal van het stadhuis te Knokke bevinden, is de afbeelding niet heraldisch juist. Men dient het oude wapenschild der St.-Sebastiaansgilde van Knokke ook niet te verwarren.

Op een oud vaandel der gilde uit de 18 e eeuw, prijkt een wapenschild: op goud, een rode keper met 3 zilveren schelpen versierd en in de punt een groene lisstruik. Dit is het wapen van de gemeente Lissewege dat in die periode overgenomen werd, maar er is eveneens een fout gebeurd: het veld van dit wapen is zilver, de keper reikt niet tot de bovenrand van het schild en de 3 schelpen stellen in beide wapens van Knokke en Lissewege de ambachten voor uit Lissewege, Heise en Knokke, ontstaan uit eerstgenoemde.

Ons wapenschild bestaat 60 jaar en laat ons hopen dat het eeuw mag blijven prijken op het gemeentehuis... in 'n betere staat dan heden verkeert.

D.L.

Bibliografie:

Drs. J.A. de Boo, Heraldiek, Fibuliareeks, 26, Bussum.

+ +
+

MEDEDELING

In de maand november gaat in het lokaal een TENTOONSTELLING door ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van het GEMEENTEHUIS. Er wordt een derde kunstbord uitgegeven dat aldaar verkrijgbaar zal zijn. Ook wordt er een brochure uitgegeven met de historie van het gemeentehuis.

Te dezer gelegenheid zal er een tekening verkocht worden van het 60-jarig stadhuis. De prijs bedraagt 40 fr. Indien men hhaar ingekocht derd wenst (formaat: 24 x 30 cm), bedraagt de prijs 190 fr. Zij is te verkrijgen op de tentoonstelling of nu reeds bij voorbaat te bestellen bij bestuurslid D. Lannoy, Werweplein, 1.

+ +
+